AFLEVERING IV

EVEN ANKEREN

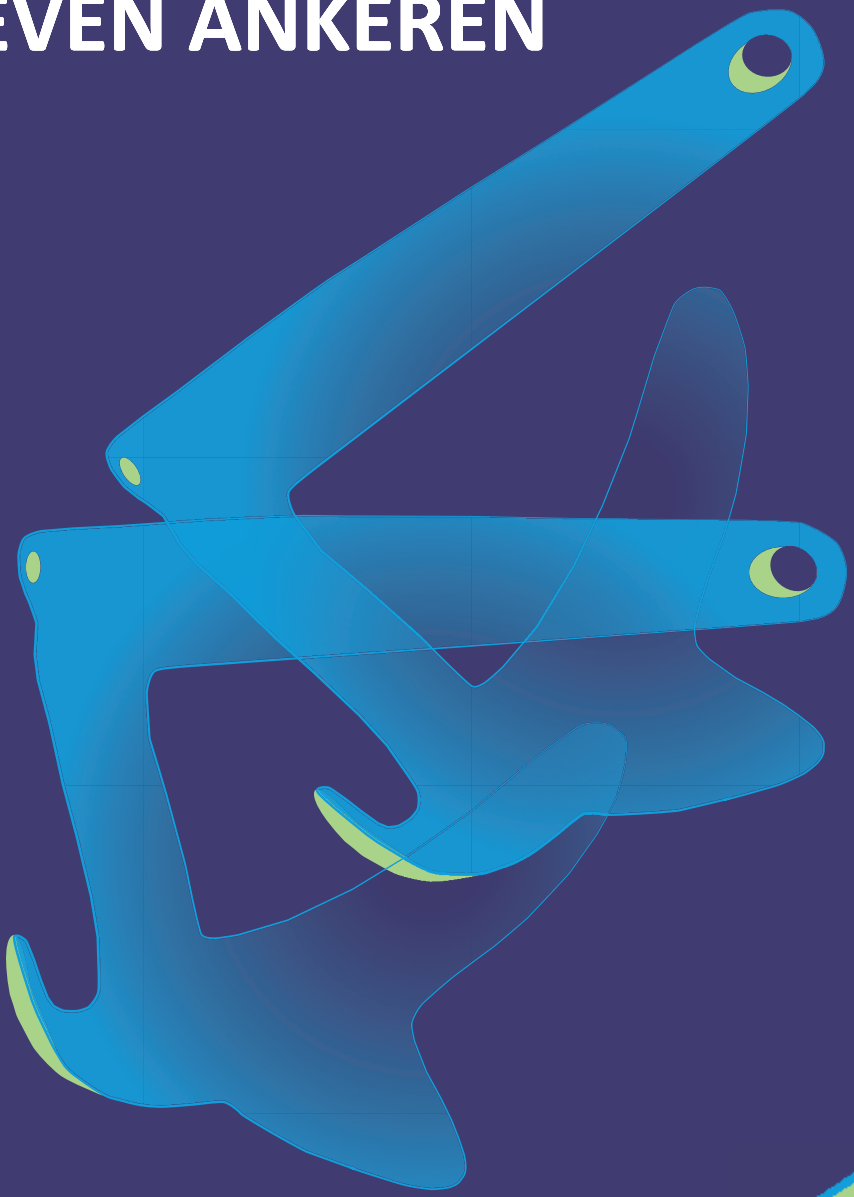

meevaart

AFLEVERING IV:

Even Ankeren

Dit is een terugblik op ons derde jaar. We kijken terug op 2014 en kijken vooruit. Dat deden we ook in onze publicatie eind 2013 met als naam “Mee Vaart Maken”. We stonden toen aan de vooravond van de overgang van een stichting naar een Coöperatieve Vereniging. Die overgang paste bij de ontwikkeling tot dan toe. De stichting Meevaart OntwikkelGroep (MOG) was vanaf de start bedacht als een tijdelijke structuur en wie van zichzelf vindt dat hij tijdelijk is, gaat vanzelfsprekend op zoek naar opvolgers. En dan ga je vooral op zoek naar een nieuwe vorm van zeggenschap en bewonersdemocratie. Die zoektocht in samenhang met allerlei ideeën over buurtbedrijven leidde uiteindelijk naar de idee van een Coöperatieve vereniging. Eind november 2013 hadden ruim 80 personen aangegeven lid te willen worden. De coöperatie was geregistreerd bij de KvK, er waren commissarissen en een directeur, een beleidsgroep en er was animo bij de bewoners. Commissarissen, directeur en beleidsgroep waren allen interim. Ergens in het voorjaar van 2014 – zo was de planning – moesten op de eerste echte algemene ledenvergadering nieuwe commissarissen en een nieuwe beleidsgroep worden verkozen. De MOG zou haar werk beëindigen en vanaf 1 januari 2014 zou de Buurtmaatschap de taken en verantwoordelijkheden overnemen.

Het is allemaal iets anders gelopen dan gepland. De beleidsgroep en een aantal leden bleken meer tijd nodig te hebben om te komen tot een eenduidige visie over positie en rol. De discussie focuste zich heel lang op de onderwerpen macht en structuur. Dit is ten koste gegaan van de noodzakelijke discussie over prioriteiten in de wijk en samenwerking tussen bewonersinitiatieven. Het gevolg van deze vertraging was dat de overdracht van verantwoordelijkheden van de MOG naar Buurtmaatschap niet heeft plaatsgevonden. In 2014 blijft de MOG verantwoordelijk voor de Meevaart en de andere projecten. Een eventuele overstap van stichting naar coöperatie zal ook niet per 1 januari 2015 gebeuren. Daarvoor is de coöperatie nog teveel een constructie op papier. Dat klinkt als een pas op de plaats maken en zo is het deels ook ervaren. Maar ook een pas op de plaats maken is niet alleen maar negatief. Juist als je voor anker ligt kun je dingen doen waar je anders niet aan toe komt. Maar het is ook een moment om na te denken over de nieuw uit te zetten koers. Genoeg stof voor gesprek dus, maar vooral alle ruimte om nieuwe kansen te grijpen.

Inhoudsopgave

1 Opknappen van het pand 3

2 Over Evenaar, Batavia en Gerardus Majella 6

2.1 Over Batavia en Gerardus Majella 8

3 Een gewoon ongewoon leerwerkcentrum 10

4 Doorstroomhome 13

4.1 De toekomst van de pilot 14

5 Over buurtbalie en het CvSK 15

6 Buurtbesteden, buurtbegroten en buurtprioriteiten 17

7 Wat gebeurt er. Over vrijdagen en buurtkeukens, buurtgala's en foodnights 20

8 Over schaarste verdelen en ruimte toewijzen 23

9 Over de Buurtmaatschap 26

9.1 Tijdelijk duurt het langst 29

10 Het anker gelicht 31

1 Opknappen van het pand

Een pand in eigen beheer klinkt spannend. Maar het is vooral veel regelen. Een pand is ook nooit af. Maar elke aanpassing heeft weer effect op het gebruik. En dus is de vraag voor wie het pand nu eigenlijk bedoeld is altijd aan de orde.

We zaten nog geen half jaar in de Meevaart toen we de eerste radicale aanpassingen al doorvoerden. Op de tweede verdieping werd een grote open ruimte – ooit bedacht als ZZP-lounge – in stukken gehakt, er werd een muur opgetrokken en een andere doorgang werd kunstmatig geblokkeerd door er een boekenkast in te zetten. Dit gebeurde niet omdat het idee van de ZZP-lounge een slecht idee was, maar wel omdat buurtzzp-ers gewoon niet naar boven gingen. Ze kozen ervoor om beneden in de kamer van de wijk te gaan zitten. De extra muur die werd opgetrokken was een simpele manier om meer ruimte te creëren. De Meevaart was soms gewoon vol en dan is elke bijdrage om efficiënter met ruimte om te gaan meegenomen. Ook de buitenruimte is aangepakt. Het terras is verbreed, er is groen aangeplant en de afrit van het terras naar de tuin is verbeterd. Toen er ook nog een aantal klaptafels en bankjes werden gedoneerd en de zomerzon zich van zijn beste kant liet zien ontstond er een nieuwe – weliswaar afhankelijk van seizoensinvloeden – werkruimte.

Ook in 2014 zijn we doorgegaan met het verbeteren van de Meevaart. Als eerste is daarbij de restaurantruimte aangepakt. Vanaf de start van de Meevaart is dit ons stiefkindje geweest. Verschillende pogingen om er 'iets' van te maken zijn allemaal gestrand. Belangrijke redenen daarvoor zijn dat het een ruimte is die enigszins 'apart' ligt, waardoor het niet uitnodigend is om er te gaan zitten. Doordat er losse tafels stonden werd de indeling ook telkens een andere en leek het vaak op een rommelhok. Aan het 'apart' liggen van de ruimte is weinig te doen, maar aan het rommelige karakter wel. Dus staat er nu een grote, nieuwe en speciaal voor de Meevaart ontworpen tafel (ontwerp Sabine) en zijn er aan de muren extra stopcontacten aangebracht zodat de ruimte ook te gebruiken is voor ZZP-ers en kleine vergaderingen. Maar de nieuwe indeling is vooral een succes bij gezamenlijke maaltijden.

Meevaart in 2010 en 2011 volledig verbouwd en gerenoveerd en dus had je mogen verwachten dat er gewoon een vetput was. Maar nee. En tijdens een controle door de omgevingsdienst krijgen we dus het bericht dat er een vetput moest zijn, omdat anders het pand dicht moest (of zonder keuken verder moest). Nu is een vetput niet goedkoop en ook niet heel klein. Ideaal is als deze buiten aangebracht kan worden gewoon onder het trottoir en tussen de afvoer van het pand en de aansluiting op het riool. Maar dat ging in ons geval niet op. Er lagen te veel leidingen onder het trottoir. Dus moest de vetput in de kruipruimte geplaatst worden in de keuken zelf. En dat betekende weer extra kosten. Als huurder mag je verwachten dat het pand voldoet aan de voorwaarden en eisen. Onze verhuurder is de Alliantie, terwijl de verbouwing en renovatie is uitgevoerd in opdracht van het stadsdeel. Heel even dreigde het balletje-balletje te worden omdat wij als Meevaart het geld niet hebben terwijl Alliantie en Stadsdeel naar elkaar gingen wijzen, maar uiteindelijk is dit opgelost. Het stadsdeel heeft uiteindelijk de rekening betaald.

De vetput is nu netjes verwerkt in de kruipruimte onder de keuken.

Een derde actie gericht op verhoging van de gebruikswaarde van het pand is het aanbrengen van theaterlichten in de theaterruimte. Dat lijkt logisch maar het was om twee redenen toch een kwestie van even oppassen. De eerste reden is dat de theaterruimte goed geluidgeïsoleerd is. Het aanbrengen van extra lichten mag dus niet samengaan met het boren van gaten in muren en plafonds, want dat ontstaat er een lek in de isolatie. Maar dat knelpunt is goed opgelost. Maar een belangrijker reden is de huidige beperkte bruikbaarheid van de theaterruimte vanwege de matig werkende ventilatie. De theaterruimte is voorzien van een zogenoemde warmteterugwininstallatie en dat is natuurlijk een prachtige vondst. Het zorgt ervoor dat bij luchtverversing niet de warmte verloren gaat. Maar het praktische gevolg is nu wel dat als er 50 mensen meer dan drie kwartier in de ruimte zijn, het warmer en warmer wordt en niet bepaald frisser. Dat betekent dat mensen de deuren open gaan zetten en dan ontsnapt natuurlijk het geluid, waardoor de geluidsisolatie weer weinig nut heeft. We hebben de afgelopen tijd verschillende mensen en bedrijven gevraagd om te komen met bruikbare – en betaalbare – voorstellen maar tot nu toe zat daar de ideale oplossing niet bij. Het is verschoven naar 2015.
Het rijtje van verbeteracties 2015 begint zich langzaamaan te vormen. Naast de luchtverversering staan daar met name de ruimtes op de eerste verdieping op. Aan deze ruimtes is de afgelopen twee jaar te weinig aandacht besteed en ze kunnen beter worden afgestemd op de verschillende gebruiksvragen. Een extra uitdaging ligt nog bij de samenwerking met het Buurtbalie (Centrum voor sociaal kapitaal). Naast de digitale balie zijn we ook in gesprek over een fysieke balie en hoe deze vorm te geven in de Kamer van de Wijk.

Dit lijken allemaal technische punten, maar dat zijn ze slechts op het eerste oog. Met de keuzes die gemaakt worden voor de inrichting, worden tegelijkertijd keuzes gemaakt die de programmering raken en daarmee sommige activiteiten mogelijk maken en andere activiteiten juist onmogelijk. Als richtlijn hanteren we tot nu toe de mate waarin inrichting bijdraagt aan diversiteit van gebruikersgroepen (zoveel mogelijk variëteit aan activiteiten en organisaties), maar dat is altijd ook een zoeken naar een werkbaar compromis. Dat leverde in het afgelopen jaar op onderdelen spanning op en dat zal in 2015 niet anders zijn.

2 Over Evenaar, Batavia en Gerardus Majella

Alsof één pand nog niet genoeg is. In 2014 groeide dat aantal naar vier en dat betekende ook vier keer het gesprek over sluitende exploitatie, huurcontracten, onderhoud en beheer. Maar vooral veel praktische zaken over gebruik; ambities en hoe kunnen deze panden een betere functie voor de buurt vervullen.

De Evenaar, een pand op het Ambonplein en bedoeld als basisschool, hebben we in 2013 in leegstandsbeheer verkregen van het stadsdeel. Al werkende weg is er een beheersbare exploitatie opgesteld, waarbij wij het overgrote deel van de kosten moeten zien te dekken uit verhuur. Een beperkter deel wordt gedekt door een subsidie van het stadsdeel maar daar moet gebruik van de ruimtes door bewonersinitiatieven zonder budget tegenover staan. Het subsidie van het stadsdeel kent een maximum. Uitbreiding van activiteiten – en dus het daarmee verbonden inzetten van extra beheer en schoonmaak – kan dus alleen als er een groter beroep gedaan kan worden op vrijwilligheid in combinatie met verantwoord ruimtegebruik.

Dat laatste vraagt misschien enige toelichting. De Evenaar is ontworpen voor gebruik als basisschool. De architect (Hertzberger) heeft gekozen voor een ruimte-invulling waarbij er naast de leslokalen veel verkeersruimte is. Tegelijkertijd is gekozen voor een indeling waarbij er geen of slechts beperkt overzicht is over wat er in het pand gebeurt. Het gebouw heeft meerdere ingangen (en uitgangen) en er ontstaat als snel overlast naar elkaar toe, als de activiteiten te verschillend zijn. Kantoorfuncties zijn moeilijk te combineren met kinderactiviteiten, muziek moeizaam met bijles of trainingen en ruimtes gebruiken als opslag (voedselbank) is ook geen bijdrage aan levendigheid. Anders gezegd is er een permanente spanning tussen het exploitatiemodel en optimaal gebruik van de ruimtes.

Terwijl we bezig waren onze gedachten hierover verder vorm te geven, kwam het bericht dat het stadsdeel had besloten om een viertal lokalen in het pand te verhuren aan As-Siddieq, een basisschool met een vestiging een paar honderd meter verderop (Sumatraplantsoen) en met ruimtegebrek als gevolg van toename van het aantal leerlingen. Het afstaan van vier lokalen betekende heel simpel dat we de Evenaar niet meer kunnen exploiteren volgens een model waarbij wij verantwoordelijk zijn voor

beheer en schoonmaak. Het betekent ook dat er praktisch geen ruimte meer is voor bewonersinitiatieven en dat het dus vooral betalende huurders/gebruikers zijn die de Evenaar gaan gebruiken. Als dat het geval is dan is het belang van de MOG om het pand nog te beheren beperkt tot afwezig. We willen immers geen vastgoedbeheerder zijn, maar faciliteiten bieden aan bewonersinitiatieven die op eigen kracht daar onvoldoende toe in staat zijn. Alle opties worden op zo'n moment bekeken. Uiteenlopend van er helemaal mee stoppen, overdragen aan de huidige gebruikers tot het verkennen van nieuwe invullingen van het pand. Veel hangt ook af van de mogelijke samenwerking tussen de gebruikers en As-Siddieq. Als bijvoorbeeld Klassiek rond de klas de leslokalen van As-Siddieq kan gebruiken na schooltijd dan levert dat direct nieuwe mogelijkheden op voor het gebruik van andere delen van het gebouw. Maar als As-Siddieq sterk blijft groeien en er een volgend schooljaar weer lokalen moeten worden vrijgemaakt dan is dat reden voor een deel van de toenmalige gebruikers om versneld op zoek te gaan naar alternatieve ruimte. Kortom het is alles bij elkaar een nogal onoverzichtelijke fase. Dat wordt nog versterkt doordat in een ander deel van de wijk de voorbereidingen starten om de gebruikersgroepen van Rumah Kami tijdelijk elders onder te brengen. Voor dat pand bestaan immers verbouwingsplannen. In samenspraak met het stadsdeel proberen we ook de verschillende bewonersinitiatieven die mogelijk als gevolg van het helemaal stoppen zonder ruimte komen, elders onderdak te bieden. Die operatie lijkt grotendeels te gaan lukken.

Terwijl de zomer toeslaat wordt ook duidelijk dat de gebruikersgroepen van de Evenaar niet in staat zijn om per 1 augustus de verantwoordelijk voor het pand over te nemen. Zij vragen de MOG om ook de komende maanden nog als hoofdgebruiker op te treden. We geven aan hiertoe bereid te zijn.
Ondertussen zijn ook de verbouwingen van de Evenaar gestart. Het pand wordt gecompartimenteerd in drie delen die grotendeels zelfstandig beheerd en gebruikt kunnen worden. As-Siddieq zal de lokalen op de eerste verdieping gaan gebruiken en daartoe gebruik maken van de hoofdingang. Op de begane grond van het gebouw worden zowel links als rechts van de hoofdingang aparte compartimenten gerealiseerd. Simpel gezegd zijn het telkens drie of vier ruimtes die een eigen ingang hebben, een eigen nooduitgang en een eigen inbraakbeveiliging. Het aanbrengen van nieuw hang- en sluitwerk en de beveiliging had idealiter al in september gereed moeten zijn, maar duurt uiteindelijk tot medio november. Tot die tijd bleef het improviseren.

Groot voordeel is nu dat de Evenaar geschikt is voor gebruik zonder dat daarvoor een inzet van beheer nodig is. Omdat elke organisatie nu in een kleiner en overzichtelijker deel van het gebouw zit dat ook apart is af te sluiten, is er geen apart beheer nodig. Dat scheelt in de kosten. Ook is de indeling zodanig dat als As-Siddieq in augustus 2015 een extra lokaal nodig heeft , dat makkelijk is te realiseren, zonder dat dit direct

gevolgen heeft voor de andere gebruikers. Al met al is de toekomst van de Evenaar nog niet helder. Het kan zijn dat de huidige gebruikers alsnog besluiten om de rol van hoofdgebruiker te nemen, maar evenzo is het mogelijk dat ze één voor één afscheid nemen omdat ze een andere, minder onzekere ruimte vinden. Maar evenzo kan het zijn dat de MOG nog geruime tijd de hoofdgebruiker is en dan staan we voor de opdracht om de ruimtes die in ons beheer zijn, optimaler in te zetten in het belang van de buurt en tegelijkertijd zorg te dragen voor een sluitende exploitatie. Want dat blijft gewoon een zorgpunt.

2.1 Over Batavia en Gerardus Majella

Eind 2013 krijgen we de vraag of we het beheer van de speeltuingebouwtjes Batavia en Gerardus Majella willen overnemen. Beide pandjes worden op dat moment matig gebruikt. Gerardus Majella is eigendom van Eigen Haard; Batavia is nog eigendom van de gemeente, i.c. het stadsdeel maar daarover is afgesproken dat het overgedragen zal worden aan Eigen Haard maar wel met een huurder. Van Gerardus Majella betaalt het stadsdeel al wel de huur aan Eigen Haard. Vanuit het perspectief van het stadsdeel is het vraagstuk relatief simpel. Waarom huur betalen voor gebouwtjes die nauwelijks gebruikt worden en – voor zover dat ze wel gebruikt worden – slechts ten dele aansluiten bij de doelen van het stadsdeel. Vandaar ook hun vraag aan de MOG of deze kansen ziet om wel tot een goed gebruik van de pandjes te komen en bij voorkeur ook met een deel eigen inkomsten. We hebben Firoez gevraagd om dit eens te verkennen. Maar dan wel zo dat we niet gebonden waren aan de uitkomsten.
Een aantal bevindingen:

- de pandjes hebben achterstallig onderhoud, zijn deels verwaarloosd en de inrichting nodigt nieuwe gebruikers niet uit;
- huidige gebruikers staan niet echt open voor medegebruik;
- op het Sumatraplantsoen zijn een aantal speelvoorzieningen geplaatst. Nog twee speeltuinen op loopafstand is teveel van het goede;
- de pandjes zijn niet interessant voor (gedeeltelijke) commerciële verhuur. Ze zijn ingebouwd in een woonblok en daardoor vanaf de straat niet te zien. Omdat ze op de binnenplaats van een woonblok liggen kunnen ze ook niet gebruikt worden als feestzaal. Het risico op geluidsoverlast is dan te groot;
- beide pandjes hebben een grote zaal. Kleine groepsactiviteiten ‘verdwijnen’ daarin. Maar activiteiten voor grote groepen zijn zeldzamer. Dat maakt programmering moeizaam;
- De huurprijs die Eigen Haard vraagt voor beide pandjes is dermate hoog dan elke link met de ‘markt’ zoek is. Ook dat zorgt ervoor dat er weinig kandidaten staan te dringen om deze pandjes te huren.

Begin 2014 staan de meeste signalen op groen wat betreft overdracht naar de MOG. Maar er is een signaal dat nadrukkelijk op rood staat. En dat betreft de financiële kant van de zaak. Een variant waarin de huurtarieven van Eigen Haard niet worden aangepast, er tegelijkertijd uitgaven zijn voor vrijwilligersvergoedingen, voor beheer/schoonmaak en geen of onvoldoende inkomsten uit verhuur is financieel gewoon niet haalbaar. 2014 wordt dus een overgangsjaar. Als MOG doen we alsof we de huurder zijn, maar formeel zijn we dat (nog) niet. Of we het in 2015 gaan worden hangt sterk af van de financiële haalbaarheid, maar evenzo van de mate waarin de huidige gebruikersgroepen zich kunnen en willen invoegen in nieuwe verhoudingen. Want simpel gezegd was hun werkelijkheid tot 2014 dat ze gewoon om-niet gebruik konden maken van het pand en er verder niemand omkeek naar wat er precies gebeurde terwijl het regime per 2015 duidelijk anders moet zijn. Dan wordt van vaste gebruikers een aandeel in beheer/schoonmaak gevraagd en waar nodig ook een financiële bijdrage. De inrichting van de pandjes zal duidelijk richting multifunctioneel gebruik gaan om zo de bruikbaarheid van de pandjes voor de buurt te verhogen (en meer kansen te hebben op inkomsten). Het stadsdeel heeft voor deze aanpassingen op de valreep van 2014 een extra eenmalig subsidie toegezegd. Al in 2014 is ook de beslissing genomen dat de speeltuin bij Gerardus Majella wordt vervangen door een buurttuin. Oost-Indisch Groen is door de MOG en het stadsdeel gevraagd om bewoners te begeleiden die op termijn de tuin in eigen beheer gaan nemen. De speeltuin bij Batavia is wel een blijvertje. Maar ook hier was een opknap- en verbeteractie nodig. Deze is nu grotendeels afgerond. Nog in de planning staat een kunstgrasveldje bij de speeltuin.

Terwijl we deze jaarrapportage schrijven ligt er nog geen concept-huurovereenkomst 2015 voor Batavia. Vooroverleg heeft wel duidelijk gemaakt dat Eigen Haard hun tarief in ieder geval in het eerste jaar niet wil verlagen. Of ze dat later wel zullen doen en in welke mate is nog onduidelijk. Het is nu aan de huidige en nieuwe gebruikers om het bestaansrecht van deze pandjes aan te tonen. Dat wordt de uitdaging 2015.

3 Een gewoon ongewoon leerwerkcentrum

De Meevaart is een samenstel van verschillende – elkaar vaak versterkende, maar soms ook tegenwerkende – visies over hoe het beheer het best te organiseren. Op de eerste plaats willen we gewoon een centrum zijn onder buurtbeheer[1]. Dat willen we zijn omdat we van mening zijn dat daar onze kracht ligt en onze inspiratie. Op de tweede – daaraan gelijkwaardige – plaats willen we een leerwerkcentrum zijn. Dat we daarvoor kiezen heeft te maken met onze visie op wat bewonersvoorzieningen moeten zijn. Ze moeten dienstbaar zijn aan bewonersorganisaties maar ook aan individuele bewoners en kansen bieden op ontplooiing en versterking van de maatschappelijke positie. En dus moeten deze bewonersvoorzieningen een plek zijn waar mensen kunnen leren en ervaring opdoen. Het zijn van leerwerkcentrum is tegelijkertijd ook een noodzaak. Willen we – bij benadering – zo'n 100 uur per week open zijn, dan hebben we menskracht nodig. En meer menskracht dan is te organiseren door het zijn van een vrijwilligersorganisatie, terwijl we geen geld hebben (en ook niet willen hebben) om het centrum volledig te laten beheren door professionals. Dat brengt ons bij het derde punt. Wat we ook willen zijn is een professioneel beheerd pand omdat we anders onvoldoende inkomsten genereren. Maar ook omdat bewonersorganisaties net als elke andere huurder/gebruiker van onze panden recht heeft goede service, koffie met kwaliteit en een schoon en veilig gebouw. Deze drie zaken versterken elkaar op idee-niveau, maar in de uitvoeringspraktijk werken ze elkaar nog wel eens tegen.

Bij de start van de Meevaart waren we vooral een centrum in bewonersbeheer. Dat bleek echter al snel een te smalle basis te zijn. 100 uur open per week in combinatie met aanvullende inkomsten uit verhuur vraagt om een zekere organisatiegraad en voldoende mensen. Ook vraagt het om een gezamenlijk oogmerk. En aan dat laatste

1

Buurtbeheer, bewonersbeheer, zelfbeheer zijn woorden die vaak door elkaar worden gebruikt. De tem buurt-beheer betekent hier niet dat de buurt het beheer doet, maar dat de buurt bepaalt welke functies het gebouw vervult zodat het optimaal tegemoet komt aan de belangen van de buurt. Dat vraagt echter ook weer een zekere organisatie van de buurt…… Of zoals we dat nu invullen, er moet een duidelijke buurtagenda zijn.

ontbrak het in het begin. Er was druk op de ruimtes in het pand, er waren meer gebruikers dan ruimtes en vooral waren er gebruikers die meer ruimte wilden voor de eigen organisatie. Waar vanuit de organisatie werd aangegeven dat een ruimte alleen beschikbaar was als er ook een activiteit was en dat organisaties als regel geen eigen ruimte kunnen hebben, was dat allerminst de bedoeling van alle gebruikersgroepen. Daarmee dreigde de Meevaart de kant op te gaan van het 'klassieke buurthuis'; een pand dat (soms matig) intensief gebruikt wordt door weinigen. In diezelfde lijn melden zich ook al mensen aan om straks de betaalde beheerder te worden, want voor hen was duidelijk dat het alleen met vrijwilligers niet zou lukken.

Als we de ambitie om een centrum te zijn in bewonersbeheer wilden waarmaken, dan vroeg dat om bijstelling van de organisatie. Minder 'zelfbeheer in het gebouw' en in plaats daarvan meer zeggenschap van de buurt over wat het oogmerk moet zijn van de organisatie. Meer concreet betekende het dat we in samenspraak met de communities in de Indische buurt de mogelijkheden van een coöperatieve vereniging gingen verkennen. Tegelijkertijd is ingezet op de ontwikkeling van de Meevaart als leerwerkcentrum. In samenwerking met het ROC Regiocollege is een leertraject facilitaire dienstverlening gestart. Daarbij is de opleiding teruggebracht tot 1 jaar, werden de lessen in de Meevaart gegeven en bood de Meevaart tevens de praktijk. Ook is de Meevaart verantwoordelijk voor de werving van deelnemers. Daarbij hebben volwassenen uit de eigen buurt voorrang. Was dit in het eerste jaar nog een BOL-traject en drempelloos (in de betekenis dat er geen eisen aan vooropleiding en vaardigheden werden gesteld) bleek dat in het tweede jaar niet meer te kunnen. Van BOL zijn we overgestapt naar BBL, het aandeel praktijkervaring is verzwaard evenals de eisen die aan praktijkbegeleiding werden gesteld. In het schooljaar 2014-2015 zijn we nu voor de derde keer gestart met een leerwerktraject facilitaire dienstverlening. Drempelloos is het al lang niet meer, maar in samenspraak met het ROC wordt een entreetoets gehanteerd die een redelijke indicatie geeft of deelnemers uiteindelijk in staat zullen zijn om het gewenste eindniveau te bereiken. Tegelijkertijd zijn we gestart met een opleiding administratie. Ook deze volgens dezelfde formule en evenzo op MBO2 niveau. Het zijn van leerwerkcentrum maakt als vanzelf een ontwikkeling richting verdere professionalisering nodig en tegelijkertijd ook onvermijdelijk. De cursisten/deelnemers moeten immers een goede praktijk hebben. Maar professionalisering is om nog een reden nodig. Het zijn van leerwerkcentrum vraagt om investeringen in de organisatie en daarvoor zijn financiële middelen nodig. Om die middelen te verkrijgen zijn externe fondsen (subsidies) nodig, maar moeten ook de inkomsten van de Meevaart omhoog en de kosten omlaag. En de inkomsten van de Meevaart gaan alleen omhoog als we goede service bieden aan een diversiteit aan organisaties en voldoende betalende klanten hebben zonder dat onze prioritaire doelgroep (bewonersorganisaties en initiatieven uit de buurt) in het gedrang komt.

En daarmee kan er geen sprake meer zijn van botsende visies op wat we willen zijn. We zullen zowel als centrum ons moeten verantwoorden aan de buurt (bewoners bepalen de richting en ons bestaansrecht), als dat we een leerwerkcentrum moeten zijn, als dat de Meevaart een professioneel beheerd centrum moet zijn. Het is geen keuze meer, alleen is (nog) niet iedere gebruiker(sgroep) binnen de Meevaart daarvan overtuigd. Maar dat is niet de enige en zeker niet de grootste bedreiging waar de Meevaart in 2015 voor staat. Die bedreiging komt uit Den Haag en is beschreven in een programma onder de mooie en onschuldig klinkende naam “Focus op vakmanschap 2011-2015”. In de kern is het een verhaal om het MBO beter te maken en de opleidingen van een hogere waarde te laten zijn, maar het is ook een verhaal waarin de toelatingseisen tot de verschillende opleidingen worden verhoogd. Daardoor dreigt ons ideaal van een nagenoeg drempelloze toegang verstoord te worden. Toch is het juist deze drempelloze (of drempellage) toegang die we nodig hebben. Want onze deelnemers zijn geen jongeren, maar volwassenen en deze hebben een heel andere route afgelegd om te komen waar ze nu zijn. Het ontbreekt hun niet aan motivatie, maar wel aan de officiële kwalificaties en dat laatste mag geen barrière zijn. Onze huidige afspraken met het ROC waarbij deelnemers voorafgaand aan het starten met de opleiding en werkervaring worden getoetst op slaagkans en op basis van de uitkomsten van de toets samen met ons beslissen of ze gaan deelnemen moet voldoende zijn.

De hogere in- en uitstroomeisen hebben echter wel gevolgen voor de manier waarop we het leerwerkcentrum moeten inrichten. We merken het nu al. Deelnemers ervaren dat ze meer uren nodig hebben voor het huiswerk, dat ze achterstanden waar het gaat om taal, rekenen en kunnen werken met Microsoft office moeten inlopen en dat dit niet op eigen kracht gaat. We zullen dus, meer nog dan in het verleden, steun moeten gaan organiseren.

4 Doorstroomhome

Het was de uitkomst van een gesprek in de Meevaart. Deelnemers waren mensen zonder werk, maar met kennis van en opleiding in de hulpverlening. Ze stelden heel simpel vast dat er in hulpverleningsland iets over het hoofd wordt gezien en besloten daar zelf iets aan te gaan doen.

"We zetten tijdelijk leegstaande woningen in voor buurtbewoners die tijdelijk problemen hebben".
Zo simpel is te omschrijven wat Doorstroomhome doet. Maar het roept ook vragen op. Als Meevaart hebben we geen tijdelijk leegstaande woningen. Om die wel te verkrijgen hebben we de medewerking nodig van de corporaties met bezit in de Indische buurt en direct omliggende buurten. De Alliantie is hiertoe bereid en sinds juni 2014 zijn er nu een vijftal woningen bij de MOG in beheer gegeven. De Alliantie krijgt voor deze woningen via de MOG gewoon een huurbedrag en de MOG brengt datzelfde bedrag in rekening bij de tijdelijke bewoners. Er is met de Alliantie een raamovereenkomst afgesloten die allerlei zaken regelt zoals een korte bedenktijd of we al dan niet een woning accepteren en dat het risico van leegstand van een geaccepteerde woning voor onze rekening komt. Het zijn mede deze financiële risico's die de keuze hebben bepaald om Doorstroomhome niet om te vormen tot een eigen stichting, maar het een projectgroep te laten zijn van de MOG. Verder is tussen projectgroep en MOG afgesproken dat als na de pilotfase Doorstroomhome zelfstandig wil worden, we dat niet zullen belemmeren.
De samenwerking met Alliantie maakt het mogelijk om te starten. Op de middellange termijn is dat echter onvoldoende. Het woningbezit van de Alliantie in de Indische buurt is al grotendeels gerenoveerd en hier valt nog maar weinig leegstand te verwachten. Doorstroomhome heeft alleen perspectief als ook Eigen Haard gaat aansluiten. Ymere – de derde corporatie in de Indische buurt – heeft maar weinig bezit maar zou wel een partner kunnen zijn met bezig in de direct omliggende buurten. Datzelfde geldt ook voor Rochdale en Stadgenoot

Naast de beschikbaarheid van woningen, moeten er natuurlijk ook mensen zijn met een duidelijke buurtbinding die geholpen zijn met een tijdelijke woonruimte. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met een aantal formele en informele hulpverleners uit de buurt die waar dat nodig is mensen verwijzen naar Doorstroomhome. Daarbij geldt altijd dat er meer aan de hand moet zijn dan alleen woningnood. Het gaat nadrukkelijk om mensen die tijdelijk problemen hebben, een stevige buurtbinding en die geholpen zijn met tijdelijke woonruimte als een time-out. Een rustperiode zodat ze de tijd

hebben om hun zaken weer op orde te krijgen. Hiermee is meteen ook de grootste uitdaging genoemd waar het team doorstroomhome voor staat. Het aantal mensen dat op zoek is naar een tijdelijke woonruimte is namelijk groot. En zeker als die woonruimte ook nog eens iets goedkoper is dan een reguliere woning dan staan er direct lange rijen voor de deur. Dat is ook de reden om niet zelf als team doorstroomhome aanmeldingen te accepteren, maar alleen mensen te accepteren als ze via verwijzing komen. Maar ook dan kan de lijst met wachtenden al snel stevig groeien. Vandaar dat Doorstroomhome een beperkte wachtlijst aanhoudt van 10 tot 15 personen. Als er dan een woning beschikbaar komt, kan er direct geacteerd worden.

4.1 De toekomst van de pilot

Vooralsnog kunnen de werkzaamheden zoals deze nu vorm hebben gekregen worden voortgezet. Met een klein aantal woningen vraagt het relatief weinig begeleidingsinzet. Maar als we kijken naar de vraag vanuit onze verwijzers dan is de behoefte aan tijdelijke woonruimte extreem groot en biedt doorstroomhome daar met de huidige capaciteit onvoldoende een antwoord op. Tegelijkertijd staat vast dat de komende jaren nog een substantieel aantal woningen tijdelijk in leegstandsbeheer zal komen, waarbij de corporaties klassieke leegstandsbeheerders zullen inzetten of de woningen via andere wegen zullen verhuren. Als het team Doorstroomhome naar schaalvergroting wil zetten (en dat willen ze) dan is het nodig dat Doorstroomhome (en eventueel de MOG als hun rechtspersoon) de positie krijgt van buurtgebonden buurtleegstandsbeheerder. Voor de corporaties/vastgoedbezitters/gemeente verandert daarmee weinig. In plaats van samenwerking met bedrijven als AdHOC, Zwerfkei of Lancelot, gaan ze op dezelfde voorwaarden een samenwerking aan met MOG/Doorstroomhome. Als het aantal woningen doorgroeit naar rond de 30 dan is het mogelijk om de administratieve ondersteuning en de bijbehorende contractenwirwar beter te organiseren. Maar er is geen enkele reden om dit niet meteen op een grotere schaal te gaan organiseren. Voor de hulpverlening in de eigen buurt is zo’n kleine schaal wel handig. Dat volume is groot genoeg om de samenwerking met reguliere hulpverlening en lokale netwerken meer structureel vorm te geven.
Hoe dat dan zal moeten is ook nog een leuke vraag, zowel organisatorisch als inhoudelijk. Inhoudelijk omdat nu toch duidelijk wordt dat een meer structurele opvulling van wat nu ervaren wordt als het gat tussen aan de ene kant schuldhulp en ambulante hulpverlening en aan de andere kant de maatschappelijke opvang nodig is; organisatorisch omdat het dan ook logisch wordt om Doorstroomhome als functie een reguliere plek te geven binnen de brede buurtzorg. Genoeg vragen dus om met verwachting uit te kijken naar 2015. Maar er ligt natuurlijk ook nog een substantiële barrière. Binnenkort zullen de eerste bewoners uitstromen, gewoon omdat de woningen gerenoveerd worden. Dan is het aan Doorstroomhome om te laten zien dat hun product ‘time-out met begeleiding’ daadwerkelijk geholpen heeft.

5 Over buurtbalie en CSVK

Wat gebeurt er als je alle informatie over activiteiten in de buurt vindbaar maakt voor bewoners en als je op deze manier ook allen die activiteiten organiseren met elkaar in contact brengt? We weten het nog niet, maar zijn een behoorlijk eind op weg.

De Indische buurt is al heel lang geen buurtje meer waar iedereen elkaar kent, maar gewoon een stadswijk met alle kenmerken die daarbij horen. Een van de kenmerken van het wonen in een grote stad is dat een groot deel van de bewoners onvoldoende weet heeft van wat er allemaal in de eigen buurt gebeurt. Dat gegeven kwam ook nadrukkelijk naar boven bij een enquête die in 2013 is afgenomen bij meer dan 600 bewoners. Omgekeerd hebben veel organisaties problemen met het bereiken van wat zij zien als hun 'potentiële doelgroep' en maken daarbij uiteindelijk gebruik van mond-op-mond reclame en eigen netwerken. Wat precies de gevolgen zijn van het onvoldoende weet hebben van wat er in de buurt gebeurt, voor wie dat geldt en of zij dan ook gaan deelnemen is grotendeels onbekend. Maar de inschatting dat het niet bijdraagt aan sterkere buurtbinding, beperkte netwerken en mindere deelname mag reëel genoemd worden. Anders gezegd: het leidt tot een ongebruik en soms ook verspilling van sociaal kapitaal. Het is dat inzicht dat geleid heeft tot de oprichting van het centrum voor sociaal kapitaal (CVSK). Nu klinkt ook dat weer heel erg zwaar, maar daar is weinig reden toe. CVSK wil vooral een netwerkorganisatie zijn waarbinnen kennis van initiatieven en netwerken binnen de wijk wordt samengebracht en waar nodig deze initiatieven weer worden versterkt. Daarvoor is het ook nodig om jonge initiatieven te volgen en waar nodig te ondersteunen bij het vinden van aansluiting op de wijk (mensen), ruimte en middelen. En daarbij maakt het niet uit of het om sociale of meer commerciële initiatieven gaat. Belangrijk is dat ze gericht zijn op de wijk. Zo bundelt CSVK onder meer budgetmonitoring, Boost, Wijkweten, Indische buurtcommunities, Cineclub, Jampot, Vaarmee, pedagogisch klimaat, wijkondernemingen, participatieteam en Doorstroomhome.

Uit de koker van CSVK komt ook de idee om te starten met buurtbalie.nl, een website met als ambitie om voor bewoners (en voor de vele initiatieven) zichtbaar te maken wat er in de buurt gebeurt. En ook hierbij natuurlijk de ambitie dat gelijksoortige initiatieven elkaar gaan opzoeken en versterken en dat gezamenlijk ervaren problemen meer gemeenschappelijk worden opgelost. Sinds 13 oktober is de nieuwe versie van buurtbalie online. Deze versie maakt het nog simpeler voor organisaties en initiatieven om zich aan te melden en hun activiteiten, nieuws en vragen te plaatsen op de site.

Op dit moment is de Buurtbalie nog vooral een website en is nagenoeg alle energie erop gericht om deze zo actueel mogelijk gevuld te hebben. Dat loopt voorspoedig, maar kan altijd sneller en beter. De website biedt ook mogelijkheden aan organisaties om steun te vragen, zowel bij de eigen activiteiten, bij de organisatie, maar ook bijvoorbeeld bij het zoeken naar geschikte ruimte. En als dat onderdeel van de website echt gaat lopen dan moet er zoiets zijn als een steungroep of hulptroepen. Maar juist dat is ook een kans om te laten zien dat de actieve bewoners van de wijk begrijpen dat sociaal kapitaal alleen vermeerdert als je het samenvoegt.

Een website oogt vaak alsof het geen moeite gekost heeft om alle informatie te verzamelen. Niets minder is waar. Want ook al melden veel organisaties zich zelf aan, anderen moeten overtuigd worden en vaak ook geholpen. Want we willen echt een totaal overzicht maken. Een deel van de deelnemers aan de administratie-opleiding van de Meevaart is nu actief bezig met de Buurtbalie. Zij gaan op pad om oude en nieuwe organisaties te informeren over het gebruik van de site en zullen ook op straat gaan om bewoners te informeren over de site.

6 Buurtbesteden, buurtbegroten en buurtprioriteren

Geloof hebben in de doe-democratie betekent dat bewoners in staat moeten zijn om zelf prioriteiten aan te geven en daartoe ook de financiële middelen moeten hebben. Dat zijn hoge ambities, maar we zijn op weg.

In 2013 hebben we een eerste voorzichtige stap gezet op het glibberige aanbestedingspad. We waren op zoek naar een schoonmaakdienst voor de Meevaart en het was duidelijk dat dit niet te organiseren was met vrijwilligers. We hebben dus een bestek opgesteld, een beoordelingscommissie ingesteld en de uitvraag breed verspreid. Uiteindelijk reageerden vier buurtgebonden aanbieders en vier professionele partijen. (dit woordgebruik betekent niet dat een buurtgebonden aanbieder niet professioneel kan zijn, maar het gaat hier even om het benoemen van het onderscheid). We zijn uiteindelijk geslaagd in het vinden van een passende schoonmaakdienst, maar aanbesteding bleek vooral glibberig en niet eenduidig de juiste weg. Dat laatste had en heeft ook veel met onszelf te maken. We willen graag dat een buurtonderneming wint, maar dat is iets anders dan zomaar een ondernemer uit de buurt. Maar in beide gevallen blijft de omzet in de buurt en op zich is dat een al een goede zaak. Want buurtbesteden gaat ook over versterken van de lokale economie en dat betekent dat buurtgebonden geld zoveel mogelijk in de eigen buurt tot besteding moet worden gebracht. Maar met de keuze van een ondernemer uit de buurt is de bestedingscirkel nog niet gesloten. Daarvoor is nodig dat met de omzet bewoners uit de buurt aan het werk worden geholpen (of werkervaring/scholing kunnen opdoen) of dat op een andere wijze de buurt er baat bij heeft. En dan wordt het meteen weer ingewikkeld. Want dan is een buurtonderneming iets dat vooral beoordeeld wordt op zijn 'social return on investment' maar dat sluit niet uit dat een lokale ondernemer – en mogelijk zelfs een bovenlokale ondernemer – een hogere mate van social return kan scoren. Meer praktisch betekent het dat bij buurtbesteden niet enkel gaat om de goedkoopste aanbieder, maar om de impact die deze keuze heeft op de buurt. Maar dat verdraagt zich weer moeilijk met de formele criteria die rond een aanbesteding regel zijn. Dan immers is er gewoon sprake van een bestek en van een offerte/voorstel op basis van dat bestek. Bij buurtbesteden is het nodig dat in de aanloop naar het opstellen van een bestek potentiële lokale aanbieders al moeten worden ondersteund terwijl ook na uitbrengen van de offerte/voorstel er nog stappen gezet moeten om tot een hoogste opbrengst voor de buurt te komen. Dat roept wel de vraag op of het hier nog gaat om 'aanbesteden' of dat het niet beter is om te gaan spreken van buurtbesteden. In de wijk loopt momenteel een pilot van het ministerie, de gemeente en het stadsdeel op het thema maatschappelijk aanbesteden. De resultaten zullen in de loop van het

voorjaar bekend worden, maar nu al is het aardig om vast te stellen dat in deze pilot gesproken wordt over buurtbesteden.

Een van de voorwaarden om buurtbesteden inhoud te kunnen geven is dat bekend is welke geldmiddelen in de wijk worden ingezet. Daarbij gaat het vooral om middelen van de lokale overheid (stadsdeel en centrale stad), maar uiteindelijk ook om middelen die door zorgverzekeraars, corporaties en uitkeringsinstanties worden ingezet. Voor de buurt kan het zicht hebben op alle geldstromen betekenen dat het mogelijk wordt om nieuwe verdienmodellen te maken, gebaseerd op de opbrengst van de eigen inzet en wat leiden tot lagere uitgaven bij overheid en andere partijen. Van die lagere uitgaven zou de buurt dan haar 'deel' moeten ontvangen. Alles bij elkaar is dat een ambitieus doel en dat vraagt dan ook een meerjarige inzet. We staan hier echter niet alleen. Ook de lokale overheid ziet het belang van transparantie inzake hun budget en de manier waarop dat besteed wordt. Op de website van het stadsdeel (en binnenkort in heel Amsterdam) is straks dan ook de volgende versie van de buurtbegroting te vinden. De stap naar een buurtbegroting is echter niet alleen iets dat vanuit de overheid moet vorm krijgen. Ook bewoners moeten daar een rol bij hebben. In 2013 is daartoe in samenwerking met het centrum voor budgetmonitoring een eerste training voor bewoners opgezet en in het verlengde daarvan is door de buurt ook een eigen perspectievennota geschreven. Daarin geven bewoners aan welke zaken zij prioriteit geven als zij het 'voor het zeggen' zouden hebben. Eind 2014 is een nieuwe training gestart en opnieuw met als ambitie om een eigen buurtperspectievennota op te stellen en daarmee de keuzes die gemeente en stadsdeel voor 2016 gaan maken te beïnvloeden.

Praten over het opnieuw verzamelen van buurtprioriteiten betekent ook terugkijken naar de opbrengst van de actie uit 2013 toen dit voor de eerste keer gebeurde. Die opbrengst liegt er niet om. Niet alleen herkennen we veel van de buurtprioriteiten in teksten van het stadsdeel (en van politieke partijen bij de verkiezingen van 2014) maar veel van die prioriteiten zijn ook gewoon in uitvoering gebracht. Lang niet altijd waren we als MOG direct betrokken bij de uitvoering. Maar dat geldt wel voor onderwerpen als:

- beheerder van maatschappelijk vastgoed juist als dat onvoldoende gebruikt wordt. Denk aan Evenaar, Batavia en Gerardus Majella;
- het oppakken van de klacht van bewoners dat nauwelijks bekend is en te achterhalen wat er allemaal gebeurt in de wijk en wat geleid heeft tot de oprichting van het centrum voor sociaal kapitaal en meer concreet tot de buurtbalie;
- het starten van een makelpunt voor vragen van bewonersinitiatieven en startende ondernemers naar werkruimte;

- het starten van doorstroomhome om ook waar het de zorg betreft een initiatief vanuit bewoners te nemen:
- leerwerkplekken realiseren. Eind 2014 waren 32 leerwerkplekken op MBO2 en 1 op MBO4 niveau gerealiseerd en gevuld.
- En we hebben een begin gemaakt met het ondersteunen van starters en nieuwe bewonersinitiatieven

De positie van de MOG is daarbij een relatief eenvoudige:

- als anderen het doen hoeven we het zelf niet te doen (we gaan niet in concurrentie met de buurt);
- we doen het zelf alleen als daar voldoende steun voor of noodzaak toe is;
- we doen het alleen in de startperiode. Als het slaagt dan gaan we opnieuw het gesprek aan of de activiteit wel bij de MOG moet blijven, zelfstandig moet worden enz.

Het opstellen van buurtprioriteiten vereist ook een zekere legitimatie. Het kan niet zo zijn dat een select gezelschap daar mee bezig is en namens de buurt spreekt, zonder de buurt daarbij ook een eigen vorm van zeggenschap te geven. Dat probleem wordt slechts deels ondervangen doordat er sprake is van een grote mate van overeenstemming over de prioriteiten met het lokaal bestuur. Democratische legitimatie moet ook verkregen worden binnen en vanuit de diversiteit aan bewonersinitiatieven. Dat was mede reden om eind 2013 met enthousiasme voor te stellen om een coöperatieve vereniging voor de buurt op te richten. Daardoor zou er een platform ontstaan dat actief de buurtprioriteiten zou kunnen vaststellen. Terugkijkend is daar in 2014 echter niet veel van terecht gekomen. Hier ligt nog een stevige opdracht voor 2015. Meer daar over in paragraaf 9.

7 Wat gebeurt er. Over vrijdagen en buurtkeukens, buurtgala's en foodnights

We gaan er niet over. We bieden alleen de faciliteiten. Het zijn de bewoners zelf, hun organisaties, zzp-ers uit de buurt die het initiatief nemen. Maar het netwerk rond de Meevaart zorgt er wel voor dat er verrassend veel gebeurt.

Dit is zondermeer de moeilijkste paragraaf. Want hier hebben we ons voorgenomen iets te schrijven over de activiteiten die in, rond of vanuit de Meevaart gebeuren. Dan gaat het al snel over de hoogtepunten van het jaar, maar dan worden de vele dagelijkse en wekelijkse activiteiten over het hoofd gezien. En nog erger, dan wordt er geen woord van dank geschreven aan al die mensen die als vrijwilliger, als medewerker, cursist, deelnemer alles mogelijk maken. Want we schrijven altijd heel mooi dat we als MOG vooral facilitair willen zijn, maar uiteindelijk gebeurt het bieden van faciliteiten altijd door mensen. Zij zorgen ervoor dat het gebouw open is, dat het schoon is, de koffie op smaak. Zij zijn het ook die kleine reparaties verrichten omdat er door intensief gebruik altijd wel iets kapot kan gaan. Zij zijn het ook die proberen te bemiddelen in de kleine conflicten en die overlast tussen gebruikers onderling proberen te verminderen. Wekelijks maken zo'n 2000 mensen gebruik van de Meevaart. Dat vraagt om organisatie, goede boekingen, roosters en een stevige administratie. Maar het vraagt ook om gebruikersgroepen die gemaakte afspraken nakomen en dat is nog niet altijd het geval.

Waar veel mensen samen komen doen zich ook kleinere botsingen voor die vaak geen directe oorzaak hebben, maar soms ook te herleiden zijn naar de vraag wat de Meevaart nu eigenlijk is; is het een leerwerkcentrum, een professioneel gerund centrum of een pand in buurtbeheer? En als die vraag opspeelt dan gaat het om rechten van gebruikersgroepen op ruimte (ten opzichte van andere groepen), om het recht op faciliteiten (in plaats van het bijdragen aan goed beheer en een prettige sfeer) maar evenzo om het al of niet voegen naar de beperkte set aan veelal ongeschreven regels die horen bij het beheer van een pand. Maar in de kern zijn er slechts twee eenvoudige regels:

a. de beheerder heeft altijd gelijk
b. als de beheerder geen gelijk heeft, dan geven we hem/haar toch gelijk.

Maar zelfs het respecteren van deze eenvoudige regels kost sommigen teveel moeite. Het was nodig om hier even aandacht te geven aan de alledaagse problemen waar beheerders mee geconfronteerd worden. Gewoon omdat ze te ernstig zijn om te negeren. Maar ook omdat ze niet passen bij het respectvol omgaan met elkaar dat we

als basishouding van iedere bezoeker en gebruiker van het pand verwachten en waar we mensen dus actief op aanspreken.

Tegelijkertijd zijn het juist de vele gebruikersgroepen, bewoners en de (vrijwillige, onbetaalde, lerende , onderbetaalde, passie-uren investerende enz) medewerkers van de Meevaart die de Meevaart maken tot wat het is en die met hun inzet en enthousiasme er een uniek pand van maken met een nog steeds groeiende betekenis voor de buurt. Voor deze keer doen we het met enkele foto's en korte onderschriften gewoon om een eerste beeld te geven. Maar de sociale media zijn sneller en meer uitgebreid dat deze publicatie. Dus voor wie meer wil zien is er altijd nog facebook.
Ga dan ook zoek naar beelden van foodnight Javastraat, naar het Indische buurtgala, eten in de Meevaart in Mustapha's buurtrestaurant, taste before you waste, de vele VaarMee avonden en tal van bijzondere bijeenkomsten.

Een wel heel bijzondere bijeenkomst vond plaats op 24 oktober. Het eerste Indische Buurtgala. 150 bezoekers uit alle geledingen van de buurt. Een avond om te netwerken, om met elkaar kennis te maken maar ook een avond om ruim € 12.000,- bijeen te brengen voor een viertal buurtgebonden goede doelen. Plaats van samenkomst was StayOkay.

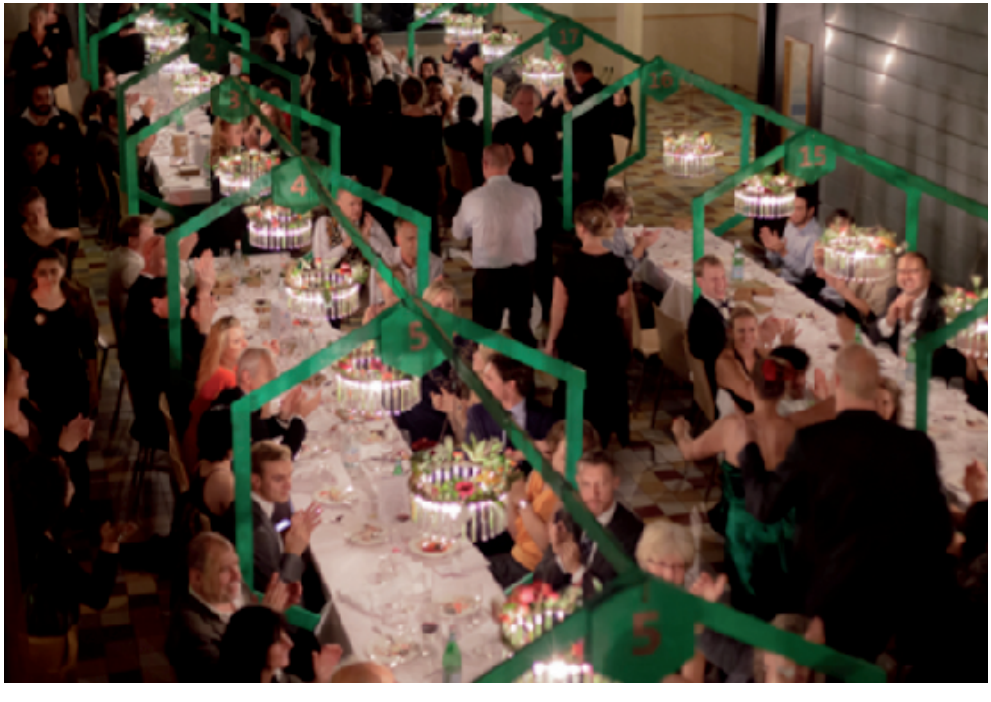

Met enige regelmaat is het gewoon samen eten in de Meevaart.

Maar een enkele keer kan de hele buurt samen eten. Dat gebeurde tijdens foodnight Javastraat. Een bijzonder succesvol initiatief.

Onzichtbaar maar niet minder belangrijk is de administratieve steun die we aan organisaties bieden. De Meevaart 'leent' als het ware zijn rechtspersoon uit en beheert de subsidies voor een aantal organisaties. Daarmee besparen deze organisaties niet alleen eenmalig de kosten van notarissen, maar bovenal heb ze niet de last van het bijhouden van een financiële administratie. Voor de MOG betekent dit echter dat zij verantwoordelijkheid neemt en dat kan alleen als er sprake is van vertrouwen.

8 Over schaarste verdelen en ruimte toewijzen

Ruimte is een schaars goed. Veel organisaties zijn er naar op zoek maar hebben onvoldoende middelen. Andere organisaties zien hun ruimte bedreigd. De toewijzing lijkt goed georganiseerd, maar wie beter kijkt, ziet vooral een loterij.

Per januari 2015 hebben we als MOG vier panden in beheer met deels een verschillende opdracht. Voor de Evenaar geldt dat deze vooral kostendekkend geëxploiteerd moet worden. Leegstand van het pand Evenaar en dan met name van de begane grond, is echter ook niet gewenst omdat het negatief uitwerkt op de ervaren leefbaarheid van de buurt. Niet ver daarvandaan staan ook de pandjes Batavia en Gerardus Majella. Twee pandjes van > 200 m2 die vooral bestaan uit een grotere zaal en een kleinere bijruimte. Voor deze pandjes geldt een vergelijkbare opdracht. Maar in tegenstelling tot de Evenaar waar we vooral op zoek zijn naar organisaties die een eigen lokaal willen hebben, gaat het bij Batavia en Majella vooral om organisaties die activiteiten ontwikkelen die een groter publiek vragen. Beide pandjes hebben immers vooral een grote zaal. Van een heel andere orde is het gebruik van het pand Meevaart. Hier wordt als regel per dagdeel een ruimte beschikbaar gesteld. Daarbij geldt als afspraak met het stadsdeel en als voorwaarde voor de bekostiging dat 70% van het gebruik bij een bezettingsgraad van minimaal 50% bestemd is voor bewonersinitiatieven en hun organisaties met een nadruk op de meer kwetsbaren.

Als uitwerking van het beleid van het stadsdeel hebben veel organisaties geen budget meer voor het betalen van huur. Ruimte zou – zo is de aanname – gratis beschikbaar gesteld worden aan deze organisaties, terwijl de ruimtebeheerders daarvoor dan een subsidie ontvangen. Dat is in de kern een mooie regeling omdat deze overbodige administratie en bureaucratie beperkt. Maar daar staat tegenover dat onduidelijk is welk groepen dan recht hebben op dit gratis ruimtegebruik en in welke mate. Geldt het alleen voor organisaties die wel een activiteitensubsidie ontvangen, of ook voor groepen die activiteiten op eigen kracht organiseren, geldt het voor alle bewonersinitiatieven ongeacht de aard en omvang van hun activiteiten om gelden toch nog aanvullende eisen? De huidige praktijk is dat het aan de ruimtebeheerders – in dit geval dus aan de MOG – om te bepalen wie recht heeft ruimte en wie niet. Tegelijkertijd geldt echter ook dat de criteria die de MOG hanteert niet altijd even helder zijn. Ons belangrijkste criterium is dat we diversiteit nastreven. Dat betekent dat we eerder beperkt ruimte bieden aan veel verschillende organisaties dan dat we veel ruimte bieden aan weinig organisaties. En tweede criterium is dat we een tarief rekenen voor het beschikbaar

stellen van ruimte als de aanbieder van de activiteit daar zelf ook aan verdient. Een derde criterium is dat de activiteit moet passen bij de mogelijkheden van de ruimte. Omdat we tegelijkertijd een variatie is ruimtes beschikbaar hebben, dragen we ook op die manier weer bij aan de nagestreefde diversiteit.

De vier panden die we in 2015 als MOG in beheer hebben zijn echter niet de enige ruimtes in de wijk. Ook andere organisaties bieden ruimte aan, terwijl weer andere organisaties over een eigen ruimte beschikken. Veel daarvan is historische gegroeid, wordt bepaald door het al of niet beschikken over het goede netwerk enz. Tegelijkertijd geldt dat ruimte een schaars goed is en je dus de eis mag stellen dat het op een zorgvuldige manier wordt toegewezen. We hebben enige ideeën ontwikkeld over hoe de ruimtetoewijzing meer transparant en in lijn met de eis dat de activiteiten voor de buurt een meerwaarde moet hebben kan plaatsvinden. Daarover hebben we ook eerste gesprekken gevoerd met het stadsdeel. Kern van die ideeën is:

- stap af van de idee dag ruimte gratis is, maar vraag altijd een beperkte vergoeding. Als de activiteit aan een aantal eisen voldoet dan vervalt de vergoeding;
- elke organisatie heeft maar een beperkt recht op ruimtegebruik. Naarmate een organisatie meer ruimte wil gebruiken, wordt ook de eis dat daar een vergoeding voor betaalt moet worden stringenter toegepast;
- Stel een beperkte set aan activiteiten vast waarvoor gratis ruimte wel beschikbaar is. Maar koppel dat ook aan eisen. Bijvoorbeeld bij activiteiten gericht op kinderen en tieners moeten begeleiders altijd een VOG hebben, huiswerkbegeleiding altijd in samenspraak met de basisschool enz.

Het gaat nog maar om voorlopige ideeën maar duidelijk mag wel zijn dat de vraag naar ruimte vanuit de buurt een blijvertje is. Maar die vraag is niet mooi gespreid over de dagen en dagdelen van de week. We kennen spitstijden, maar ook tijdstippen waarop er nauwelijks vraag is. Als ruimtebeheerder – want zo mag je de functie van MOG op dit punt ook wel noemen – roept dat de vraag op naar hoe e.e.a. beter of anders kan worden geregeld. De makkelijkste weg is natuurlijk dat we het gewoon niet verder regelen en doorgaan met de huidige praktijk. Maar er zijn momenten waarop die huidige praktijk onvoldoende werkt. Een voorbeeld om dat te illustreren:

> *Het samendoenteam huurt voor wekelijkse bijeenkomsten ruimte in de Meevaart. Daar betalen ze het standaardtarief voor. Nu hebben ze meer ruimte nodig en willen eigenlijk een eigen permanente ruimte. Dat kunnen we voor ze regelen. Een lokaal in de Evenaar zou ideaal zijn, Dan zitten ze samen met voedselbank, Eigen Kracht, EropAf en buurtzorg en dat zou weleens heel handig zijn voor het versterken van de onderlinge netwerken. Minder*

inkomsten in de Meevaart is echter negatief voor ons, dus waarom zouden we het doen? Dat we het toch willen heeft alles te maken met de potentiële meerwaarde die we zagen in deze combinatie van organisaties op één locatie. Uiteindelijk heeft de centrale stad besloten dat het team naar een andere ruimte moet, maar dat doet niets af aan het voorbeeld.

In dit voorbeeld zou het handiger zijn als er niet per pand een sluitende exploitatie moet zijn, maar als er naar alle panden samen wordt gekeken en dat in relatie ook tot het gebruik. Dat vraagt eigenlijk om een ruimte- activiteitenprogrammering op wijk-niveau maar dat lijkt vooralsnog nog een ambitie te ver. Toch is het de moeite waard om in deze richting verder te blijven denken.

9 Over de Buurtmaatschap

Het reilen en zeilen van de Buurtmaatschap in wording is een verhaal apart. Dat moet door anderen worden geschreven. Tegelijkertijd is het initiatief tot een Buurtmaatschap voor de MOG wel van groot belang. We zien/zagen de Buurtmaatschap immers als onze logische rechtsopvolger en daarmee van belang voor het realiseren van de ambitie die we in de zomer van 2011 formuleerden; de MOG is een tijdelijk vehicle en draagt zo snel mogelijk de taken over naar een bewonersplatform. Maar misschien moet toch een andere weg worden ingeslagen.

De eerste keer dat binnen de Meevaart gesproken werd over een coöperatieve vereniging was eind 2012. Het leek het logische antwoord op nagenoeg alles. Op de overgang van beheerder van een huis van de buurt naar de leegstandsbeheerder van de wijk, op de overgang van een bewonersorganisatie naar meerdere bewonersbedrijven en ook op het vraagstuk van het eigenaarschap dat in een coöperatie bij velen ligt en bij een stichting slechts bij weinigen. Ook belangrijk was dat binnen de coöperatie de verschillende bedrijfjes diensten aan elkaar konden leveren zonder dat daar telkens BTW voor in rekening gebracht moest worden. De idee coöperatieve vereniging ontwikkelt zich daarna heel geleidelijk van een middel tot een doel. Dat wordt nog het meest duidelijk als in de loop van 2013 blijkt dat de idee van het starten van een aantal bedrijfjes vertraging oploopt, maar meer nog als duidelijk wordt dat de mogelijke initiatiefnemers liever zelfstandig zijn, dan hun bedrijfje onder de vleugels van een coöperatie te brengen. Maar voor de MOG is de idee van een rechtsopvolger van belang. Iets vergelijkbaars geldt voor de Indische Buurt Community. Voor hen is de coöperatie een manier om hun platformfunctie steviger te verankeren en daarmee, meer dan al het geval is, bewoners te bundelen en zowel een stevige gesprekspartner voor de overheid te worden als een actor met draagvlak in de buurt zelf.

Nadat in het voorjaar van 2013 het gesprek gevoerd is over de contouren van de coöperatie neemt de Indische Buurt Community (IBC) de voorbereiding over. De MOG draagt zorg voor het opstellen van de statuten en de bestuursleden van de stichting MOG zullen ook voor een beperkte startperiode de functie van commissarissen en directeur van de Buurtmaatschap innemen. Dit alles in afwachting van het moment waarop de ledenvergadering van Buurtmaatschap nieuwe commissarissen kiest. Op 29 november 2013 is een bewonersvergadering gepland waarbij tevens de geboorte van de Buurtmaatschap wordt gevierd. Op deze bijeenkomst melden ruim 80 aanwezigen dat ze lid willen worden van de coöperatie. Uit de aanwezigen wordt ook een eerste

voorlopige beleidsgroep samengesteld. Dat gebeurt bij loting. Iedereen kan aangeven of hij/zij in de beleidsgroep wil en deze namen worden in een hoge hoed gedaan. De eerste zeven namen die getrokken worden vormen de voorlopige beleidsgroep. Over de voor- en nadelen van loting kan verschillend worden gedacht. Maar het geeft in ons geval wel op een goede manier uitdrukking aan de idee dat deelname aan de beleidsgroep open moet staan voor alle bewoners uit de buurt en dat het niet gaat om een positie die is voorbehouden aan een elite met specifieke vaardigheden.

Met het instellen van een beleidsgroep zijn alle 'organen' van de coöperatie voorlopig gevuld. Voorlopig, omdat alle posities interim zijn en de coöperatie nog zijn eerste echte oprichtingsvergadering (Algemene Leden Vergadering ALV) moet gaan houden. Het initiatief daartoe ligt nu vooral bij de zeven mensen van de beleidsgroep. Aan hun de taak om die eerste ALV voor te bereiden. Maar ook in de aanloop daarnaartoe moeten ze al een belangrijke keuze maken. Dat is de kwestie van de overdracht van de verantwoordelijkheden van de MOG naar de Buurtmaatschap. Als de beleidsgroep haast wil maken, snel een ALV bijeen roept en er dan ook een nieuwe commissarissen worden aangesteld en een nieuwe beleidsgroep dan heeft de stichting MOG zijn langste tijd gehad en kan deze worden opgeheven. Deze optie was ook vooraf met het stadsdeel afgestemd. Maar de beleidsgroep kiest voor een andere route. Ze willen eerst als groep de onderlinge samenwerking verbeteren en alles goed en gedegen voorbereiden. Concreet betekent dit dat een eerste ALV wordt voorzien tegen het einde van het voorjaar. Later geven ze aan dit niet te halen en wordt eind juni wel een informatiebijeenkomst gehouden. De ledenvergadering – zo wordt aangegeven – is dan voorzien voor het najaar. Daarmee is wel duidelijk dat een overdracht van taken en verantwoordelijkheden van de MOG naar Buurtmaatschap voor 2014 van de baan is. De MOG moet in 2014 gewoon blijven bestaan. Ondertussen weten we dat dit ook in 2015 het geval zal zijn. Want ook in het najaar is er geen ALV geweest waardoor een mogelijke overdracht per 1 januari 2015 geen haalbare kaart meer is.

Zoals al aangegeven is het aan de leden van de beleidsgroep om zelf hun eigen verhaal te vertellen. We beperken ons hier tot wat wel tot onze zaak hoort, namelijk onze afwegingen en ervaringen bij het al of niet overdragen van taken van de MOG naar de buurtmaatschap en waarom dat in 2014 toch geen vorm kreeg. Daarbij was vooral de relatie met de beleidsgroep van belang.

Al direct na 29 november besloot de beleidsgroep om een eigen weg in te gaan en dat niet in samenspraak met de MOG te doen. Op zich een te verdedigen en misschien ook wel juiste keus. Als je een erfenis moet overnemen dan is het zaak om kritisch te blijven en enige afstand te houden. Alleen zo kun je ook scherp je voorwaarden formuleren. Maar het afstand houden werd hier wel heel erg letterlijk opgevat. Via

mail vernamen we dat twee leden uit de beleidsgroep waren gestapt. In een gesprek op ons initiatief in februari werd gemeld dat men een ALV voorzag in juni. Niet snel daarna bereikte ons het bericht dat de beleidsgroep op zoek was naar een extern adviseur. Het stadsdeel was gevraagd om deze te financieren en natuurlijk werden wij in de aanloop naar het besluit gevraagd naar onze[2] mening. Het stadsdeel besluit om deze vraag te honoreren. Daarna wordt het weer een tijdje stil. Eind september neemt de beleidsgroep afscheid van de adviseur. We ontvangen van hem ook nog enige teksten maar op onze vraag aan de nog resterende actieve leden van de beleidsgroep of ze achter deze teksten staan blijft het antwoord uit. We komen nog met aanvullingen is de reactie. Zo wordt het onvermijdelijk 2015 en is het vraagstuk van de overdracht van de MOG naar de Buurtmaatschap opnieuw uitgesteld.

2

Tot nu toe is in deze tekst altijd het woordje 'we' gebruikt voor de MOG. Maar waar het gaat om de mening of het slim is van het stadsdeel om positief te reageren op het verzoek van de beleidsgroep lopen de meningen uiteen. De beleidsgroep is een orgaan van de vereniging en als ze een probleem hebben, dan moeten ze dat oplossen binnen de vereniging, dus in gesprek met de interim commissarissen en de directeur. Het is verder een interne kwestie waar het stadsdeel zich niet mee moet bemoeien. Maar dit standpunt legt uiteindelijk onvoldoende gewicht in de schaal. Het stadsdeel beslist anders.

9.1 Tijdelijk duurt het langst

Deels zitten we opgesloten in ons eigen denken. Bij de start van de MOG hebben we gesteld dat deze tijdelijk moest zijn en zo snel mogelijk vervangen moest worden door een meer door de buurt gedragen variant. Als eerste hebben we dat proberen te vinden bij de gebruikers van de Meevaart, maar de nadelen daarvan waren naar onze mening te groot. Overdracht van het pand aan de toenmalige gebruikers had betekent dat deze voor zichzelf meer ruimte zouden claimen waardoor nieuwe gebruikersgroepen verder zouden zijn uitgesloten. Het beheer van het pand moet juist niet bij de gebruikers liggen, maar meer algemeen bij de buurt. Het is dan aan de buurt om telkens aan te geven of de wijze waarop de Meevaart wordt gebruikt nog dienstbaar is aan de buurt. We hebben in 2012 hier uitgebreid met het stadsdeel over gesproken en ze zijn meegegaan in deze benadering. De volgende uitdaging was nu om vorm te geven aan de zeggenschap van de buurt. Het was in deze context dat de idee 'coöperatieve vereniging' opkwam. Als de buurt zich zou organiseren als een vereniging dan zou ook aan de vereniging verantwoord kunnen worden dat de Meevaart als gebouw gebruikt werd in het belang van de buurt. Extra voordeel van het model coöperatieve vereniging is dat het ook mogelijk wordt om onder de vlag van de vereniging buurtondernemingen op te richten die aan elkaar diensten kunnen leveren zonder BTW-opslag. We zijn nu ruim een jaar later en zien dat de idee van het oprichten van buurtondernemingen geen vorm heeft gekregen. Nieuwe initiatieven hebben er voor gekozen om in de startfase onder de vlag van de MOG te opereren en houden de optie open om op termijn zelfstandig te worden. Als ze dat worden dan hebben ze ook direct een bredere klantenkring dan alleen de vereniging waardoor het BTW-voordeel niet meer relevant is. Wat blijft staan is echter dat het voor een buurtorganisatie wenselijk is als zij zich kan verantwoorden naar diezelfde buurt. Dat is een verantwoording van een geheel andere orde dan de jaarlijkse verantwoording naar het stadsdeel als subsidiegever. In de eerste twee jaar van ons bestaan als MOG hebben we hier vorm aangegeven door het uitbrengen van boekjes over de ontwikkeling van de MOG en door het organiseren van het gesprek over onze rol en functie. In 2014 heeft dat gesprek echter stil gelegen omdat we als MOG de beleidsgroep niet voor de voeten wilden lopen. Het ontbreken van initiatieven vanuit de beleidsgroep heeft daardoor echter wel bijgedragen aan wat we kunnen benoemen als een democratisch tekort. Dat klinkt misschien zwaarder dan het is, maar het kan soms geen kwaad om grote woorden te gebruiken. De lijn van de MOG is vanaf het begin geweest dat we telkens duidelijk maken waarom we dingen doen en dat we de reden veelal vonden in duidelijke uitspraken van de buurt over wat zij als belangrijke prioriteiten zagen. Zo zijn veel van de activiteiten van de MOG en vanuit de Meevaart te herleiden naar de prioriteitenagenda zoals deze eind 2013 is opgesteld door de buurt. Wat dat betreft is het goed om vast te stellen dat op dit moment weer een groep bewoners bezig is met het opstellen van een nieuwe buurtagenda.

Voornaamste ambitie om over te gaan tot een coöperatieve vereniging was dat daarmee een participatief democratisch platform gerealiseerd zou worden dat richtinggevend kon zijn waar het gaat om het vaststellen van de buurtagenda. Een extra reden om te kiezen voor de coöperatieve vorm was dat daarmee ook daadwerkelijk een aantal voorzieningen in de wijk de stap zouden kunnen maken naar voorzieningen van de wijk. Heel direct omdat de leden van de vereniging gezamenlijk eigenaar zouden zijn van deze buurtondernemingen. Maar het lijkt anders te lopen. Nieuwe initiatieven organiseren zichzelf en lijken weinig behoefte te hebben of voordeel te zien in een aansluiting bij een groter geheel. Hoogstens wil men in de startfase gebruik maken van de rechtspersoon en de administratieve ondersteuning die de MOG kan bieden. Het echte voordeel dat ze zien is het deel uitmaken van het brede netwerk dat zich rond de Meevaart gevormd heeft en dat zich veelal ook deel voelt van het netwerk van het Centrum voor Sociaal Kapitaal. Dat is wat bindt en niet het formele lidmaatschap en zeker niet als dat lidmaatschap ervaren wordt als een belemmering voor wat men zelf belangrijk vindt. Het is nu zaak om een nieuwe opening te vinden. Mogelijk ligt die opening in het uit elkaar halen van wat eind 2013 gezien werd als één grote stap. Toen was de ambitie om zowel het vormgeven van een vereniging als het overdragen van de taken van de MOG gewoon in één stap te doen. Maar het kan ook in meerdere kleine stappen. Dat betekent dat de MOG gewoon nog een tijdje blijft bestaan en dat parallel daaraan werk wordt gemaakt van het verder ontwikkelen en versterken van de netwerken rond de Meevaart en het vitaliseren van de vereniging. Hoe dat vorm zal krijgen, zal 2015 ons leren.

10 Het anker gelicht

Vanaf de start hebben we de Meevaart gezien als een sociaal experiment. Doel was en is om de zeggenschap van bewoners over voor hen belangrijke voorzieningen te vergroten. Dat kunnen gebouwen zijn, maar evenzo kan het gaan om de inzet van instellingen of gemeente waar het gaat om het bieden van zorg, het terugdringen van werkloosheid of het versterken van de lokale economie. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal 2015 de actuele agenda van de buurt gereed zijn. Dan start ook het gesprek met het stadsdeel en de gemeente over wat deze agenda betekent. Maar een agenda van de buurt is ook een opdracht voor de buurt. Dan is het zaak om de eigen bijdrage zichtbaar te maken. Terwijl de voorbereidingen voor de nieuwe agenda in volle gang zijn, zullen we de handen nog vol hebben aan het realiseren van de doelen uit de agenda 2013. Voor de MOG komt dat onder meer neer op:

- een gezonde exploitatie en goede invulling voor de vier panden;
- maar vooral een prettige werksfeer voor de vele vrijwilligers en medewerkers;
- meerwaarde van de buurtbalie aantonen;
- buurtbalie uitbreiden met een ondersteuningsfunctie voor buurtorganisaties;
- makelpunt realiseren voor de koppeling tussen ruimtegebruik en aanbieder;
- doorstroomhome ontwikkelen tot regulier aanbod;
- versterken van de leerwerkprojecten.

Als dit allemaal succesvol kan worden voortgezet dan is het nog steeds maar een klein deel van wat we hiervoor betiteld hebben als een sociaal experiment. Een tweede belangrijk aspect van dat experiment is immers ook het anders organiseren van de buurt. Daarbij maakt het weinig uit of dit gebeurt via vereniging of in een netwerk van communities. Belangrijk is dat het gesprek op gang blijft binnen de buurt en dat bewoners hierdoor worden geactiveerd. Een derde aspect van het experiment heeft betrekking op de relatie tussen de georganiseerde buurt en het stadsdeel en evenzo met corporaties en instellingen. Want meer zeggenschap van de buurt heeft altijd effect op de positie van de partijen die nu die zeggenschap hebben. En dat is precies waar het sociaal experiment over gaat. Dat gaat immers over nieuwe verhoudingen. Hoe die er uit gaan zien is nog niet duidelijk. Maar de weg er naar toe is inspirerend.

COLOFON

Tekst: Pierre Mehlkopf, directeur Meevaart Ontwikkelgroep
Vormgeving: bureau BeeldTaal
Januari 2015